

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด ขนาดของโรงเรียน และขนาดของห้องสมุด

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียน และผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด ขนาดของโรงเรียน และขนาดของห้องสมุด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 37 โรงเรียนๆ ละ 4 คนแบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนๆ ละ 2 คน จำนวน 74 คนและ ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดโรงเรียนๆ ละ 2 คน จำนวน 74 คนรวมทั้งหมด 148 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดหมวดมาตรฐานทั่วไปของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2533 โรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ สถานภาพในการปฏิบัติงาน วุฒิทางการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด

ขนาดของโรงเรียน และขนาดของห้องสมุด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ซึ่งจะครอบคลุมการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 8 ด้านลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (numerical rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (ระวีวรรณ ชินะตระกูล, 2542, หน้า 125) มี 5 ระดับ โดยคะแนน 1 หมายถึงการดำเนินงานน้อยที่สุด 2 หมายถึงการดำเนินงานน้อย 3 หมายถึงการดำเนินงานปานกลาง 4 หมายถึงการดำเนินงานมาก 5 หมายถึงการดำเนินงานมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ซึ่งจะครอบคลุมการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 8 ด้านลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (numerical rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (ระวีวรรณ ชินะตระกูล, 2542, หน้า 125) มี 5 ระดับโดยคะแนน 1 หมายถึงมีปัญหาน้อยที่สุด 2 หมายถึงมีปัญหาน้อย 3 หมายถึงมีปัญหามาก 4 หมายถึงมีปัญหามาก 5 หมายถึงมีปัญหามากที่สุด

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความกับเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องการวัดและความถูกต้องของภาษาที่ใช้แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of Item – objective congruence) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (cronbach alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ทุกข้อ

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากการทดลองใช้ทุกฉบับ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของเครื่องมือ โดยใช้วิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach alpha Coefficient Method) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถึงผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลทุกเทศบาล ในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ให้ผู้บริหารโรงเรียน บรรณารักษ์และผู้ที่ได้รับผิดชอบงานห้องสมุด ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 148 ฉบับพร้อมกำหนดวันส่ง
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม (ที่ใส่รหัสกำกับแล้ว) ไปส่งข้อมูลด้วยตนเองและบางส่วนจะนำส่งทางไปรษณีย์
3. หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 15 วัน ผู้วิจัยจึงติดตามขอรับแบบสอบถามคืนตามกองการศึกษาเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 และโรงเรียนที่ยังไม่ส่งคืนผู้วิจัยจะติดตามเก็บด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS / FW สถิติที่ใช้ ได้แก่

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนตัว วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย
2. ข้อมูลสภาพและปัญหาในการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนหมวดมาตรฐานทั่วไปของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2533 วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่า ที (t - test) ส่วนความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด ขนาดของโรงเรียนและขนาดของห้องสมุด ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way anova) โดยการทดสอบค่า เอฟ (f - test) ถ้ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (scheffe's method)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน และเป็นผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดในอัตราส่วนเท่ากัน ซึ่งส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.14 รองลงมามีวุฒิสองกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 37.84 ด้านความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด ส่วนใหญ่มีความรู้จาก

การศึกษาด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา มีความรู้จากการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 27.03 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.95 รองลงมา ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 35.14 และขนาดห้องสมุดในโรงเรียนมีพื้นที่มากกว่าหนึ่งห้องเรียน มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.95 รองลงมา มีพื้นที่ขนาดครึ่งห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 35.14

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7

การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ในครั้งนี้ ศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อระดับสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนตามหมวดมาตรฐานทั่วไปของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ซึ่งมี 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ 2) ด้านโครงสร้างการบริหาร 3) ด้านการบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด 4) ด้านวัสดุสารนิเทศ 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านงานเทคนิค 7) ด้านอาคารห้องสมุด ครุภัณฑ์ และ 8) ด้านงบประมาณ ได้ผลการศึกษานำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ ในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีเกณฑ์อยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยในรายการส่งเสริมให้ห้องสมุดจัดบริการและเป็นแหล่งค้นคว้าเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของครูนักเรียน มีสภาพการดำเนินงานสูงสุด รองลงมา เป็นห้องสมุดให้บริการและอำนวยความสะดวกให้ชุมชนเข้ามาใช้ห้องสมุด ส่วนรายการส่งเสริมให้ห้องสมุดจัดบริการและอำนวยความสะดวกให้ครู-นักเรียนที่เข้ามาใช้ห้องสมุด มีสภาพการดำเนินงานต่ำสุด

2. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านโครงสร้างการบริหาร พบว่า ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยในรายการมีคณะกรรมการห้องสมุดในการดำเนินงาน รองลงมา เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดมีอำนาจในการบริหารจัดการ ส่วนรายการการบริหารงานห้องสมุดเป็นไปตามมติคณะกรรมการห้องสมุดต่ำสุด

3. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านระบบการบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดพบว่า ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีเกณฑ์อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยในรายการห้องสมุดมีบริการยืม-คืนแก่ผู้ใช้ห้องสมุด มีสภาพการดำเนินงานสูงสุด รองลงมา เป็นห้องสมุดมีบริการแนะนำหนังสือใหม่แก่ผู้ใช้บริการ และห้องสมุดมีบริการแนะนำ

การใช้ห้องสมุด ส่วนรายการมีการร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและทรัพยากรบุคคลร่วมกัน มีสภาพการดำเนินงานต่ำสุด

4. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านวัสดุสารนิเทศ พบว่าในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่ามีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยในรายการห้องสมุดมีของเล่นเสริมทักษะ เกม ให้บริการ มีสภาพการดำเนินงานสูงสุด รองลงมาเป็นห้องสมุดมีวารสารเพียงพอต่อใช้บริการ ส่วนในรายการห้องสมุดมีวัสดุสารนิเทศที่จำเป็นสำหรับโรงเรียนครบทุกประเภท สภาพการดำเนินงานต่ำสุด

5. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านบุคลากรพบว่าในภาพรวมระดับน้อย เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่ามีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยในรายการผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดมีจำนวนเพียงพอ มีสภาพการดำเนินงานสูงสุด รองลงมาเป็นที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดมีโอกาสไปประชุม อบรม สัมมนา และศึกษาดูงาน ส่วนในรายการผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดมีภาระงานเกี่ยวกับห้องสมุดเพียงอย่างเดียว มีสภาพการดำเนินงานต่ำสุด

6. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านงานเทคนิคพบว่าในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่ามีเกณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ปานกลาง โดยในรายการห้องสมุดมีการจัดทำหมวดหมู่วัสดุสารนิเทศ รองลงมาเป็นที่ห้องสมุดมีการจัดทำบัตรรายการ ส่วนในรายการห้องสมุดนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการค้นคว้าเช่น คอมพิวเตอร์ โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ อินเทอร์เน็ต มีสภาพการดำเนินงานต่ำสุด

7. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์พบว่าในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่ามีเกณฑ์อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยในรายการห้องสมุดมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ เช่น พัดลม เครื่องปรับอากาศ มีสภาพการดำเนินงานสูงสุด รองลงมาเป็นที่ห้องสมุดมีแสงสว่างเพียงพอ ส่วนในรายการห้องสมุดที่ตั้งเป็นสัดส่วนสะดวกสำหรับผู้ใช้บริการ มีสภาพการดำเนินงานต่ำสุด

8. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านงบประมาณพบว่าในภาพรวมระดับน้อย เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่ามีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยในรายผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ มีสภาพการดำเนินงานสูงสุด รองลงมาเป็นที่ห้องสมุดได้รับการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเพียงพอ ส่วนในรายการห้องสมุดมีงบประมาณ ในการซ่อมบำรุงวัสดุสารนิเทศและครุภัณฑ์ มีสภาพการดำเนินงานต่ำสุด

9. สรุประดับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 พบว่าสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานของห้องสมุดในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านพบว่า มีเกณฑ์อยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับมาตรฐานของห้องสมุดที่โรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินงานด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ และด้านโครงสร้างการบริหาร ซึ่งทั้ง 3 ด้าน มีเกณฑ์ในระดับมากและปานกลาง ส่วนการดำเนินงานด้านด้านงบประมาณมีสภาพการดำเนินงานต่ำสุดและมีเกณฑ์ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7

1. ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ พบว่าในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับรายการที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ การจัดหาจัดซื้อวัสดุสารนิเทศไม่สอบถามความต้องการของผู้ใช้ มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด รองลงมาเป็นโรงเรียนไม่จัดการเรียนการสอนในวิชาห้องสมุด ทำให้นักเรียนไม่มีทักษะการใช้ห้องสมุด ส่วนในรายการโรงเรียนกำหนดนโยบายและหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดไว้ไม่ชัดเจนทำให้ปฏิบัติงานไม่ตรงเป้าหมาย มีปัญหาต่ำสุด

2. ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านโครงสร้างการบริหารพบว่าในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับรายการที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ชุมชนไม่สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการห้องสมุด รองลงมาเป็นผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดไม่ได้ทำหน้าที่บริหาร บริการ งานเทคนิค เพียงอย่างเดียว ต้องรับภาระงานด้านอื่นของโรงเรียนด้วย ส่วนในรายการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดน้อยทำให้ห้องสมุดมีการพัฒนาช้า มีปัญหาต่ำสุด

3. ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านระบบการบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับรายการที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมไม่น่าสนใจเพราะเนื้อหาไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู-นักเรียน รองลงมาเป็นขาดงบประมาณในการเปิดบริการนอกเวลา ส่วนในรายการผู้ใช้บริการน้อยเนื่องจากหนังสือเก่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีปัญหาต่ำสุด

4. ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านวัสดุสารนิเทศในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับรายการที่มีปัญหาการดำเนินงาน

สูงสุด ได้แก่ ในท้องถิ่นมีวัสดุสารนิเทศจำกัดหาซื้อยาก รongลงมาเป็นการจัดซื้อวัสดุสารนิเทศทำได้ช้าเนื่องจากมีขั้นตอนมาก ส่วนในรายการวัสดุสารนิเทศไม่ได้รับการบำรุงรักษาให้ใช้ได้ อย่างมีคุณภาพ มีปัญหาต่ำสุด

5. ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านบุคลากรในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกรายการ สำหรับรายการที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดไม่พัฒนาตนเอง รongลงมาเป็นผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดปฏิบัติงานไม่เต็มเวลา ส่วนในรายการผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด มีภาระงานหนักแต่ไม่ได้รับความสนใจจากผู้บริหาร มีปัญหาต่ำสุด

6. ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านงานเทคนิคในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกรายการ สำหรับรายการที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ขาดความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาทำให้หนังสือและวัสดุอื่น ๆ เสื่อมสภาพก่อนเวลา รongลงมาเป็นไม่เปิดโอกาสให้ครู - นักเรียนเสนอรายชื่อหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ และการจัดหมวดหมู่วัสดุสารนิเทศไม่เป็นระบบทำให้ค้นคว้ายาก

7. ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับรายการที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการซ่อมแซมครุภัณฑ์ รongลงมาเป็นลักษณะของครุภัณฑ์ไม่เหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์ในห้องสมุด ส่วนในรายการความคับแคบของห้องสมุดมีเพิ่มเรื่อยๆ เนื่องจากมีวัสดุและครุภัณฑ์เพิ่มขึ้น มีปัญหาต่ำสุด

8. ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ด้านงบประมาณในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายการพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับรายการที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดขาดโอกาสร่วมจัดสรรงบประมาณ รongลงมาเป็นผู้บริหารมองงานห้องสมุดไม่สำคัญเทียบเท่ากับงานส่วนอื่นจึงจัดสรรงบประมาณลงมาน้อยส่วนในรายการไม่ได้ทำแผนล่วงหน้าในการจัดหาครุภัณฑ์ วัสดุสารนิเทศ บุคลากร มีปัญหาต่ำสุด

9. สรุปปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละ รายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับการดำเนินงานที่มีปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินงานด้านบุคลากร ด้านงานเทคนิค และด้านระบบการบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดซึ่งทั้ง 3 ด้าน มีเกณฑ์ในระดับมาก ส่วนการดำเนินงานด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ มีปัญหาต่ำสุดและมีเกณฑ์ระดับปานกลาง

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

1. การเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่ง เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด ใช้การทดสอบที (t-test) พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านวัสดุสารนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการดำเนินงานในด้านอื่นๆ มีสภาพไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวุฒิปริญญาตรีและต่ำกว่า และกลุ่มวุฒิสองสูงกว่าปริญญาตรี ใช้การทดสอบที (t-test) พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการในแต่ละรายด้าน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการดำเนินงานในด้านอื่น ๆ มีสภาพไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่จบเอกบรรณารักษศาสตร์โดยตรง กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดจากการฝึกอบรม และกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดจากการศึกษาด้วยตัวเอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านพบว่าในด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านวัสดุสารนิเทศ และด้านงานเทคนิค กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการดำเนินงานในด้านอื่นๆ มีสภาพไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการในแต่ละรายด้านพบว่าโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการดำเนินงานในด้านอื่นๆ มีสภาพไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามขนาดห้องสมุด ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มห้องสมุดขนาดครึ่งห้องเรียน กลุ่มห้องสมุดขนาดหนึ่งห้องเรียน และกลุ่มห้องสมุดขนาดมากกว่าหนึ่งห้องเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ

พิจารณาในแต่ละรายด้านพบว่าโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการดำเนินงานในด้านอื่น ๆ มีสภาพไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

1. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด ใช้การทดสอบที (t-test) ในภาพรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวุฒิปริญญาตรีและต่ำกว่า และกลุ่มวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรี ใช้การทดสอบที (t-test) พบว่า ในภาพรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่จบเอกบรรณารักษศาสตร์โดยตรง กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดจากการฝึกอบรม และกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดจากการศึกษาด้วยตัวเอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านพบว่าในด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ และด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการดำเนินงานในด้านอื่น ๆ มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านพบว่าในด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ ด้านโครงสร้างการบริหาร และด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ โรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการดำเนินงานในด้านอื่น ๆ มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 จำแนกตามขนาดห้องสมุด ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มห้องสมุดขนาดครึ่งห้องเรียน กลุ่มห้องสมุดขนาดหนึ่งห้องเรียน และกลุ่มห้องสมุดขนาดมากกว่าหนึ่งห้องเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนโรงเรียนที่มีห้องสมุดขนาดหนึ่งห้องเรียนกับขนาดมากกว่าหนึ่ง

ห้องเรียน มีปัญหาการดำเนินงานด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ ด้านโครงสร้างการบริหาร และด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ในการศึกษาสภาพปัญหาและการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 มีประเด็นการค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. เมื่อพิจารณาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 พบว่าสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 อยู่ในระดับปานกลาง ผลที่ออกมาในลักษณะนี้เนื่องจากผู้บริหารและบรรณารักษ์ได้มีการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารหรือครูบรรณารักษ์ต้องได้รับการอบรมก่อน ที่จะปฏิบัติงานจริง จึงทำให้ผู้บริหารและครูเข้าใจสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานของห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับทิพวัลย์ ตูลยะสุข (2535, หน้า 10) ได้กล่าวว่าการดำเนินการจัดห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีหน้าที่ปลูกฝังสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยมีหลักสูตรเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุผลนั้น โรงเรียนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตให้ชัดเจน ที่สำคัญคือเป้าหมายที่เป็นคุณภาพของนักเรียนที่คาดหวังว่าจะอยู่อย่างมีความสุขในสังคมเป็นคนที่มีความรู้และมีคุณภาพและมีความรับผิดชอบทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น ดังนั้นโรงเรียนจะต้องมีระบบการวางแผนตามยุทธศาสตร์ มีระบบการจัดการในตัวเด็ก ควรปลูกฝังค่านิยมและวิธีการในการพัฒนาตนเอง ถ้าสร้างได้เป็นนิสัยในบุคคลก็จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสังคม

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งตรงกับมาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า 15) กำหนดไว้ในหมวดการบริหารงานห้องสมุดว่าเป็นงานที่ละเอียด ครูบรรณารักษ์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ และเป็นผู้มีความเสียสละ นอกจากนี้แล้วในการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีการออกคำสั่งแต่งตั้งให้ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ จึงทำให้ในด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ มีสภาพการปฏิบัติมาก นอกจากนี้แล้วเมื่อพิจารณาในด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ ในรายกิจกรรมการดำเนินงาน พบว่าส่งเสริมให้ห้องสมุดจัดบริการและเป็นแหล่งค้นคว้าเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของครู นักเรียน มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 235) ซึ่งได้กล่าวถึงการบริหารห้องสมุดในสถานศึกษาว่า ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษามาก เพราะเป็นศูนย์รวมของวิชาการทั้งปวง เป็นงานที่ส่งเสริม

และให้บริการทางวิชาการทั้งกับครู อาจารย์ เป็นการส่งเสริมการสอนของครู เป็นสถานที่ที่ครูใช้ศึกษาหาความรู้และค้นคว้าด้วยตนเอง ในการเตรียมบทเรียนเพื่อการเรียนการสอน

สำหรับสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ที่อยู่ในอันดับสุดท้ายคือด้านงบประมาณ มีสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น ค่าหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ มีราคาแพง งบประมาณมีน้อยทำให้การบริหารจัดการเป็นไปได้ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสุนทร มีนาทุง (2536, หน้า 28) ได้กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดควรจะได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอเพราะห้องสมุดจะต้องมีเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น ค่าหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เงินจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างยิ่ง ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของห้องสมุดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช พรหมทอกรักษ์ (2536, บทคัดย่อ) พบว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดสรรทรัพยากรการบริหารให้เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากจัดสรรงบประมาณและครูที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ให้โรงเรียนประถมศึกษาแต่ละโรงเรียนเป็นการเฉพาะตามสมควร จะส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานห้องสมุดได้ผลดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

2. เมื่อพิจารณาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 พบว่าปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ในภาพรวมระดับมาก ผลที่ออกมาในลักษณะนี้เนื่องจากสภาพที่ก่อให้เกิดความขัดข้องในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ คือ การดำเนินงานด้านบุคลากร ด้านงานเทคนิค และ ด้านระบบการบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ซึ่งตรงกับสมชาย งามสุขสวัสดิ์ (2537, หน้า 28) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานของห้องสมุดดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีคนจำนวนเพียงพอ มีความรู้ความสามารถเหมาะสมแก่หน้าที่การงานและมีการจัดการที่ดีแล้ว ก็จะทำให้งานสำเร็จด้วยดีตามวัตถุประสงค์ และสุชาติา คุณชมภู (2542, หน้า 30) ได้กล่าวไว้ว่าห้องสมุดโรงเรียน ควรมีการดำเนินงานด้านเทคนิค โดยใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามหลักวิชาการให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (2533, หน้า 39) กล่าวถึงการบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดไว้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ควรให้บริการ อย่างครบถ้วน ถูกต้อง รวดเร็ว โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้เป็นสำคัญ และมีการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุด เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับการดำเนินงานที่มีปัญหาสูงสุด อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินงานด้านบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมจิตร์ สร้อยสุตา (2534, บทคัดย่อ) และเฮนรี (Henry, 1993, p. 3448-A) พบว่าปัญหาด้านบุคลากรมีในระดับมาก ถึงแม้ว่าห้องสมุดของโรงเรียนส่วนใหญ่มี

การพัฒนาเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมแต่ห้องสมุดยังขาดปัจจัยด้านบุคลากรในการดำเนินงาน นอกจากนี้ สมชาย งามสุขสวัสดิ์ (2537, หน้า 28) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานของห้องสมุดดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพหากมีคนจำนวนเพียงพอ มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมแก่หน้าที่การงานและมีการจัดการที่ดีแล้ว ก็จะทำให้งานสำเร็จด้วยดีตามวัตถุประสงค์สำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาควรมีบุคลากรอย่างเพียงพอ

สำหรับปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ที่อยู่ในอันดับสุดท้ายที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือการดำเนินงานด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ มีปัญหาค่าสุด ซึ่งตรงกับมาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า 15) กำหนดไว้ในหมวดการบริหารงานห้องสมุดว่าเป็นงานที่ละเอียด ครูบรรณารักษ์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ และเป็นผู้มีความเสียสละ นอกจากนี้แล้วในการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีการออกคำสั่งแต่งตั้งให้ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ จึงทำให้ปัญหาในด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ มีสภาพการปฏิบัติมากจึงทำให้เกิดปัญหาน้อย

3. การเปรียบเทียบระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 โดยจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างใน 5 ด้าน ได้แก่ สถานภาพในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด ขนาดของโรงเรียน และขนาดของห้องสมุด ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ว่า สถานภาพในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด ขนาดของโรงเรียน และขนาดของห้องสมุด ไม่ส่งผลต่อสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ซึ่งสอดคล้องกับมาร์กาเรท อลิซาเบท (Margret Elizadet, 1997, 1453-A1) พบว่าผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ได้รับการอบรม พัฒนาและเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และทำผลงานทางวิชาการ ได้ศึกษาเอกสารตำราต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์มองเห็นสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ที่เหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ควรนำผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลในการวางแผนการ

ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล เพื่อให้สอดคล้องและสนองนโยบายในการ จัดการศึกษา
ดังนี้

1. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย ควรจัดให้มีการอบรม
และให้ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดให้กับบุคลากรในสังกัด
2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรจัดสรรอัตราครูหรือบุคลากรที่มีความรู้ด้าน
ห้องสมุดโดยตรงให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลน
3. โรงเรียนต้องทำแผนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างห้องสมุดเพื่อเป็นการ
แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
4. โรงเรียนต้องทำแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับห้องสมุดโดยกำหนดหน้าที่และความ
รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
5. หน่วยงานต้นสังกัดควรสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานของโรงเรียนขนาดเล็ก และ
ขนาดใหญ่ในด้านการดำเนินงานห้องสมุดเป็นพิเศษ เพราะโรงเรียนแต่ละขนาดต่างมีข้อจำกัด
ในการปฏิบัติงาน อาทิเช่น โรงเรียนขนาดเล็กมักขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ ตลอดจน
วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งหน่วยเหนือควรสอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าว
และโรงเรียนขนาดใหญ่มีข้อจำกัดในด้านจำนวนนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนที่มีจำนวนมาก
จึงควรให้ความช่วยเหลือในด้านการนิเทศติดตามงานเพื่อทราบปัญหาและนำมาหาแนวทาง
แก้ไขต่อไป
6. หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนในด้านการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อมาพัฒนา
ห้องสมุด
7. หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ศึกษาต่อในระดับ
ที่สูงขึ้นเพื่อให้มีความรู้ความสามารถที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพการใช้บริการและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ
การจัดบริการห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7
2. ควรมีการศึกษากการประเมินโครงการ การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล
กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 เกี่ยวกับการดำเนินการโครงการห้องสมุดโรงเรียน